

Gösta Toft, Die bäuerliche Struktur der deutschen Volksgruppe in Nordschleswig, Flensburg: Institut für Regionale Forschung und Information, 1982, 4 + vi + 99 sider.

Med denne nye undersøgelse, som er gennemført af en af medarbejderne ved den lille parallel til Grænseregionsforskningsinstituttet i Åbenrå, Forschungsstelle für Regionales Landeskunde i Flensburg, Gösta Toft, er der i alt blevet fremlagt resultater fra 4 empiriske undersøgelser af det tyske mindretal, hvor dataindsamlingen har fundet sted i løbet af 1970'erne.

Derved kommer denne forholdsvis lille befolkningsgruppe til at fremstå som måske den mest gennemanalyserede i hele landet, og vor viden om såvel strukturelle forhold og udviklingstendenser som national identitet og politiske præferencer inden for mindretallet er efterhånden både betydelig og velunderbygget. Er det nu rimeligt at vie én gruppe så meget opmærksomhed? Hertil må svares, dels at der selvfølgelig (?) ikke er tale om en koordineret undersøgelsesplan, dels - og langt vigtigere - at der med den stadigt voksende sociale, politiske og faglige interesse for minoritetsproblemer verden over er et stærkt behov for at kunne påvise, hvorledes man her har kunnet håndtere mindretalsforhold på en måde, der gradvist har ført til en mindskelse af tidligere spændinger af den ene og den anden art. Derfor er det vigtigt at følge udviklingen i mindretallets situation nøje - det kunne jo være, at man andre steder kunne lære et og andet!

Undersøgelsens hovedproblemstilling er, hvilke perspektiver der kan opstilles for mindretallets fremtidige udvikling. Gösta Toft går her frem i to trin. Først analyserer han mindretallets sociale struktur over tid for at kunne sige noget om, hvorvidt det stadig er bønder og andre med tilknytning til landbrug, der dominerer. Dernæst giver han resultaterne fra en postenquête til netop den gruppe, hvor der blandt andet ses på mere specifikke holdningsmæssige forhold. Det er en meget fornuftig strategi, der her er valgt, fordi den med relativt beskedne midler gør det muligt at fremlægge en sammenhængende argumentation.

Der er imidlertid også problemer i undersøgelsen. Ligesom et par tidligere undersøgelser, der - til dels af ressourcemæssige grunde - har koncentreret sig snævert om mindretallet, har Toft som udgangspunkt haft Det tyske Generalsekretariats adressemateriale, idet han ikke kunne få lov til at bruge adresserne, fra Landwirtschaftliche Hauptverein, der naturligvis havde været det bedste udgangspunkt. På undersøgelsestidspunktet (1979) havde denne forening små 1.200 medlemmer, men Toft kunne kun via Generalsekretariatets materiale finde frem

Gösta Toft, Die bäuerliche Struktur der deutschen Volksgruppe in Nordschleswig, Flensburg: Institut für Regionale Forschung und Information, 1982, 4 + vi + 99 sider.

Med denne nye undersøgelse, som er gennemført af en af medarbejderne ved den lille parallel til Grænseregionsforskningsinstituttet i Åbenrå, Forschungsstelle für Regionales Landeskunde i Flensburg, Gösta Toft, er der i alt blevet fremlagt resultater fra 4 empiriske undersøgelser af det tyske mindretal, hvor dataindsamlingen har fundet sted i løbet af 1970'erne.

Derved kommer denne forholdsvis lille befolkningsgruppe til at fremstå som måske den mest gennemanalyserede i hele landet, og vor viden om såvel strukturelle forhold og udviklingstendenser som national identitet og politiske præferencer inden for mindretallet er efterhånden både betydelig og velunderbygget. Er det nu rimeligt at vie én gruppe så meget opmærksomhed? Hertil må svares, dels at der selvfølgelig (?) ikke er tale om en koordineret undersøgelsesplan, dels - og langt vigtigere - at der med den stadigt voksende sociale, politiske og faglige interesse for minoritetsproblemer verden over er et stærkt behov for at kunne påvise, hvorledes man her har kunnet håndtere mindretalsforhold på en måde, der gradvist har ført til en mindskelse af tidligere spændinger af den ene og den anden art. Derfor er det vigtigt at følge udviklingen i mindretallets situation nøje - det kunne jo være, at man andre steder kunne lære et og andet!

Undersøgelsens hovedproblemstilling er, hvilke perspektiver der kan opstilles for mindretallets fremtidige udvikling. Gösta Toft går her frem i to trin. Først analyserer han mindretallets sociale struktur over tid for at kunne sige noget om, hvorvidt det stadig er bønder og andre med tilknytning til landbrug, der dominerer. Dernæst giver han resultaterne fra en postenquête til netop den gruppe, hvor der blandt andet ses på mere specifikke holdningsmæssige forhold. Det er en meget fornuftig strategi, der her er valgt, fordi den med relativt beskedne midler gør det muligt at fremlægge en sammenhængende argumentation.

Der er imidlertid også problemer i undersøgelsen. Ligesom et par tidligere undersøgelser, der - til dels af ressourcemæssige grunde - har koncentreret sig snævert om mindretallet, har Toft som udgangspunkt haft Det tyske Generalsekretariats adressemateriale, idet han ikke kunne få lov til at bruge adresserne, fra Landwirtschaftliche Hauptverein, der naturligvis havde været det bedste udgangspunkt. På undersøgelsestidspunktet (1979) havde denne forening små 1.200 medlemmer, men Toft kunne kun via Generalsekretariatets materiale finde frem

til 691 personer, der måtte formodes at tilhøre undersøgelsespopulationen. For at give en bedre aldersmæssig fordeling blev yderligere 102 tidligere elever fra landbrugslinien på efterskolen i Tinglev inddraget i undersøgelsen. Fra de 793 personer kom kun 265 brugbare skemaer tilbage, altså 33 pct. Selv for en post-enquête er det en lav besvarelsesprocent. Imidlertid er det vel et spørgsmål, om man ikke også bør se de 265 i relation til alle medlemmerne af Landwirtschaftliche Hauptverein, og så kommer man ned på 22 pct.

Det rejser visse problemer med repræsentativiteten, idet der kan være afgørende forskelle mellem de medlemmer af LH, der også er at finde som medlemmer af Bund deutscher Nordschleswiger eller andre af mindretallets organisationer, og resten, og bestemt også mellem dem, der har svaret på spørgeskemaet, og dem, der ikke har. Formodningen vil her være, at svarene kommer fra den mest samarbejdsvillige og mest bevidst tyske del af den egentlige undersøgelsespopulation. Når det huskes, kommer Tofts resultater til at fremstå som endnu mere interessante, end tilfældet ellers er.

I øvrigt skulle begge ægtefæller svare, når der var to (dvs. der er i alt 412 svarpersoner), ligesom der også er indhentet visse oplysninger om både forældre og børn til svarpersonerne, så alt i alt rummer undersøgelsen et materiale, der er fuldt på højde med de andre undersøgelser, der har samlet sig om de organiserede mindretalsmedlemmer. Undersøgelsen er behageligt veldokumenteret - i øvrigt også så veldokumenteret, at det tydeligt fremgår, at der nogle steder er udregnet procenter på et grundlag, der både efter almindelig sund fornuft og metodiske tommelfingerregler er for lille.

Undersøgelsens gennemgang af det hjemmetyske landbrugs fortsat stærke stilling er klar og overbevisende. Malet med grov pensel kan man sige, at kun generationsskifteproblematikken er alvorlig for mindretallet, men den er til gengæld af særlig betydning på grund af den skæve aldersstruktur, som igen fastslås. Og den faldende betydning, som landbrugssektoren efterhånden har fået inden for mindretallet, bliver på længere sigt af væsentlig betydning, fordi Toft mener at kunne fastslå - og nok med megen ret - at ændringer i den nationale identifikation snarere sker i forbindelse med ændringer i den sociale struktur (både på det individuelle niveau og på systemniveau) end ved gradvise forandringer over tid i ellers stabile sociale strukturer.

Pladsen tillader ikke en nøjere gennemgang af enkeltresultater, men et par forhold skal dog nævnes ganske kort. Aldersfaktorens betydning for indstillingen til nationalt relevante forhold fremstår (igen) tydeligt, den formodede stærke tiltrækning fra partierne til højre for de radikale, herunder Fremskridtspartiet, som et eventuelt alternativ til Slesvigsk Parti, er overbevisende doku-

menteret, men det kan ikke undre i denne erhvervsgruppe og aldersklasse, ligesom også bortvandringen fra mindretallet belyses. Og i et interessant afsnit om sprogforholdene diskuteres, om den udbredte brug af sønderjysk inden for mindretallet, i en tid hvor sønderjysk må formodes at være lidt på retur inden for flertallet, kan styrke mindretallets regionale identitet uden samtidig at virke assimilationsbefordrende. Påvisning af en svag stigning i brugen af tysk vil jeg mene kan forklares ved den særlige udvalgsprocedure, men det er i øvrigt et af de få punkter, de forskellige undersøgelser ikke helt kan komme til enighed om.

Gösta Toft har med denne undersøgelse fremlagt en indforstået og fornuftig redegørelse for en lang række forhold omkring det tyske mindretal i Sønderjylland. Udgangspunktet er nok de hjemmetyske bønder, men perspektivet er langt videre - også tidsmæssigt. Og den gode måde, hvorpå han har bygget videre på tidligere undersøgelser, gør, at han har givet et helt centralt bidrag til forståelse og forklaring af aktuelle - og fremtidige - forhold og fænomener i Sønderjylland.

Jørgen Elklit

Robert W. Tucker, The Purposes of American Power. An Essay on National Security, New York: Praeger, 1981, 190 s., 5.95 US\$.

Robert W. Tucker er også forfatteren til "A New Isolationism: Threat or Promise" (Universe Books), som udkom i 1972. Denne konstatering er ikke overflødig, for selv om der ikke ligger mere end en lille halv snes år mellem offentliggørelsen af Tuckers provokerende skrift om en ny form for isolationisme og hans seneste essay om formålene med amerikansk magtudøvelse er det svært at genkende forfatteren. Det letflydende sprog og forkærligheden for den skarpe, ofte kontroversielle, formulering er fælles, men indholdsmæssigt er der et svælg imellem de to bøger.

Hvor den første var skrevet under indtryk at Vietnam-krigen og som sit udgangspunkt havde, at dette engagement repræsenterede en form for amerikansk hybris, det fremover gjaldt om at undgå, er den sidste skrevet under indtryk af en skuffelse, der ikke synes mindre, over udviklingen af détenten i 70'erne og Carter-periodens fejlagtige og fejlslagne udenrigspolitik. Nu er der imidlertid ikke længere tale om, at det, der er vigtigt, er at besinde sig på hvad der kan betragtes som absolut vitale amerikanske udenrigspolitiske interesser og som en konsekvens deraf at tilpasse amerikansk politik til alene eller helt overvejen-